

VALTU

Nr. 26
NOVEMBER
1989

LÄHENE VALIMISTE PÄEV

10. detsembril on kohalike rahvasaadikute nõukogude valimised. Sellel päeval valitakse külanõukogu ning rajooninõukogu rahvasaadikud. Külanõukogu rahvasaadikud moodustavad asutava kogu, kes organiseerib praeguse külanõukogu vallaks või valdadeks.

Rahvasaadik valitakse viieks aastaks ning see aeg kujuneb üleminekuperioodiks vanalt haldussüsteemilt uuele. Seetõttu kujuneb tulevase rahvasaadiku töö väga vastutusrikkaks, sellest oleb ju kogu kohaliku võimu sisu ja struktuur.

Külanõukogusse valib Valtu kolhoos 5 saadikut. Majand on jaotatud kaheks valimisringkonnaks. Valimisringkonda nr. 1 kuuluvad Inglise, Pae ja Lao küla. Sellesse ringkonda on antud kaks mandaati (saadikukohta). Valimisringkonda nr. 2 kuuluvad Kaerepere, Hertu, Pörsaku, Kumma ja Saksaküla. Sinna on antud kolm mandaati (saadikukohta). Valik tuleb langetada ülesseatud saadikandidaatide seast.

Majandis peeti kolm valimiseelset saadikukandidaatide ülesseadmise koosolekut. Kumma ja Saksaküla rahvas kogunes masinakeskuse meetodikakabinetis, ametiühingukonverents ja töötajate ühiskooosolek peeti Valtu klubis ning Inglise rahvas langetas oma otsuse saadikukandidaatide suhtes Inglise klubis. Külanõukogusse seati saadikukandidaadiks:

VALIMISRINGKONNAS NR. 1

Aare Evaldi p. HINDREMÄE, sündinud 1963. a., kesk-eriharidusega, Inglise osakonna ehitustööde juhataja
Leeni Augusti t. LEPIKULT, sündinud 1953. a., kesk-eriharidusega, Inglise osakonna farmijuhataja
Rein Lennarti p. LEPIKULT, sündinud 1949. a., kesk-eriharidusega, Inglise osakonna mehaanik
Jaan Augusti p. REBANE, sündinud 1958. a., kesk-eriharidusega, Inglise osakonna traktorist.

VALIMISRINGKONNAS NR. 2

Hurmas-Vahur Artheemi p. KAURI, sündinud 1936. a., kesk-eriharidusega, kolhoosi jookidetsehhi juhataja
Riho Edgari p. KONTKAR, sünd. 1961. a., keskharidusega, keskuse osakonna traktorist
Kalju Konstantini p. RAHU, sünd. 1935. a., kõrgharidusega, Valtu 9-kl. Kooli direktor
Harry Aadu p. SMITT, sünd. 1939. a., keskharidusega, kolhoosi autokraana juht
Aare Uno p. TARKMEEL, sünd. 1961. a., keskharidusega, keskuse osakonna ehitustöölaine
Tiit Arturi p. TOHVER, sünd. 1941. a., kesk-eriharidusega, keskuse osakonna santehnik.

Rajooninõukogu valimisringkonnas nr. 6 kandideerib Tenno Villem, p. TEETS, sünd. 1931. a., kõrgharidusega, Valtu kolhoosi esimees.

Hääletame valimistel meile sobivate kandidaatide poolt!
Valimiste läbiviimiseks valiti eelpool märgitud koosolekutel valimiste jaoskonnakomisjonid. Avaldame siinjuures ka komisjonide koosseisu.

VALIMISE JAOSKONNAKOMISJON NR. 18

Aimur Pailk (esimees) — ehitusosakonna juhataja
Milvi Leinaru (aseesimees) — lasteaia kasvataja
Marika Männimägi (sekretär) — arvestaja
Hans Puunurm — metsaülem
Vilve Koit — raamatupidaja
Tiit Olju — keskuse osakonna mehaanik
Ilme Rhede — aiandi müüja
Hannes Teets — kunstnik
Allan Pappa — elektriinsener
Milvi Edel — jookidetsehhi töölaine
Jaan Pihlap — ehitustöölaine

VALIMISTE JAOSKONNAKOMISJON NR. 19

Laine Miilen (esimees) — lasteaia kasvataja
Viivi Mahlapuu (sekretär) — estosteriilitsehhi töölaine
Ene Haggi (aseesimees) — komandant
Leili Vahtmäe — estosteriilitsehhi laborant
Koidu Leinberg — lasteaia kokk
Enn Haas — põllundusbrigadir

E. MALTSAR

10.
DETSEMBRIL
HÄÄLETAME
MEILE SOBIVATE
KANDITAATIDE POOLT!

JUHATUSES

Järjekordsel juhatusel koosolekul arutati Valtu Põllumajandusliku Osühistu põhikirja projekti, talude väljaandmise ja talumajapidamise faastamise küsimust, 1990.—95. a. ehitustegevuse arenguplaani, vaadati läbi avaldused ja lahendati orgküsimusi.

● Tehti Osühistu põhikirja projektis rida parandusi ja otsustati selle arutelu jätkata. Projekti paljundatakse, et arutelu saaks võimalikult rohkem töötajaid osa võtta. Peale projekti heakskiitmist volinike koosolekul läheb see kinnitamisele ENSV Ministrite Nõukogusse.

Juhatuses oldi seisukohal, et kõik kes soovivad lähema kolme aasta jooksul talunikuks hakata, esitagu järgmise aasta 15. jaanuariks avaldus. Avaldused on vajalikud selleks, et talude väljaandmist perspektiivselt planeerida.

Esmajärjekorras antakse talusid:

1. Represseeritud talunikele ja nende seadusjärgsetele pärijatele.
2. Perekondadele, kes omavad majavaliduse talumaal mille omanikud või seaduslikud pärijad nad on.
3. Perekondadele, kes omavad maja endisel talumaal millel ei ole seaduslikku pärijat.
4. Perekondadele, kes omavad maja või majavaliduse endisel talumaal.
5. Endistele talupidajatele või nende seadusjärgsetele pärijatele, kes enne 1940. a. omasid osalist või täielikult välja ostetud talukohta (sealhulgas ka mittekolhoosnikud).

Ole 30 hektari suurusega talukohti välja ei anta.

Esimesteks julgeteks meesteks, kes talunikuks hakkasid ja kelle soovi juhatus rahaldas, olid Elmo Allika, Märt Meinberg, Mati Radiko, Heiki Peterson ja Valdi Mänimägi.

Talunikud peavad end registreerima talunike liidu koosseisu. Neile antakse eelisjärjekord ühistule mittevajaliku inventari, tehnika jm. vajaliku saamiseks. Võimaluse korral

■ VALTU KONTOR.
VALDUR JÕGI foto

müüb ühistu uustalunikele ka loomi.

Ühistu teeb vastava lepingu alusel talunikele ka teenustöid (künn, viljakoristamine, kuivatamine jm.). Toodangu võib talunik müüa ühistust sõltumata.

Kuni riikliku taluseaduse väljaandmiseni jäävad talunikud kolhoosi liikmeks ja täidavad oma endisi töökohustusi. Kolhoos annab sellel juhul kevadel talunikele üle haritud maa.

● Planeeritakse järgmisel viis-aastakul ehitada:

Kaereperesse — veepuhastusseadmete kompleks, lasteaed, 3 laohoonet, kartulihoidla, kolm ühe- ja korteriga elamut, 4 ühepereelamut ja aianduskauplus Raplasse.

Inglistele — töökoja kompleksi katlamaja, nuumikute sigala, seemnevilja ladu, seemnevilja kuivati, kaarhall-ladu, 4 ühepereelamut ja rekonstrueeritakse praegune sigala noorloomalau-daks.

Ehitusi planeeritakse kokku 5,7 mil. ja kap. remonti 2,4 miljoni rubla eest. Lõplik otsus jäi langetamata 9 krt. elamute ehitamise osas. Juhatus soovitas nende asemele hakata väikeelamuid ehitama.

Eks uue ehitusplaani realiseerimine sõltub palju sellest, kuidas ehitajad täidavad käesoleva viis-aastaku ülesanded.

PÕHILISED MAJANDUSNÄITAJAD

SEISUGA 1. 10. 1989.

	Plaan	Tegelik	
		1. 10. 89.	1. 10. 88.
Taimikasvatus			
Teravilja saagikus ts/ha			
punkrikaalus	37,9	44,5	28,3
aidakaalus	30,3	38,7	22,2
Kartuli saagikus ts/ha	180	205	109
Laekunud realis-st t. rbl.	218	145	95
Aiand			
Laekunud realis-st t. rbl.	530	341	446
Loomakasvatus			
Piima kogutoodang t	4761	3727	3799
Piima lehma kohta kg	4600	3723	3625
Müüdud piima riigile t	5000	4006	4063
Toodetud veiseliha t	417	343	305
Veiste ööp. kaaluive g	595	690	578
Toodetud sealiha t	558	442	449
Sigade ööp. kaaluive g	434	466	486
Müüdud riigile liha t	1000	805	809
Laek. loomak-s realis-st t. rbl.	4747	3480	3497
Jookidetsehh			
Laek-d realis-st t. rbl.	1700	1460	1106
Estosteriilitsehh			
Laek. realis-st t. rbl.	2050	2341	1843
KOKKU MAJANDI LAEKU-MINE t. rbl.	12145	10271	8701

HELLE TUKK,
ökonomist

PARTEIKOOSOLEK INGLISTEL

Septembri lõpus peeti Inglise partei tsehiorganisatsiooni aruandekoosolek. Kuna tsehiorganisatsiooni sekretär Arvo Rosin lahkus majandist, tegi ettekande Viivi Mahlapuu. Koosolek kulges ladusalt, võeti aktiivselt sõna, räägiti saavutustest ja ka mureprobleemidest.

Tsehiorganisatsiooni sekretäriks valiti Viivi Mahlapuu ja asetäitjaks Anne Vaarpuu.

ENDEL MALTSAR,
parteikoosolekust osavõtja

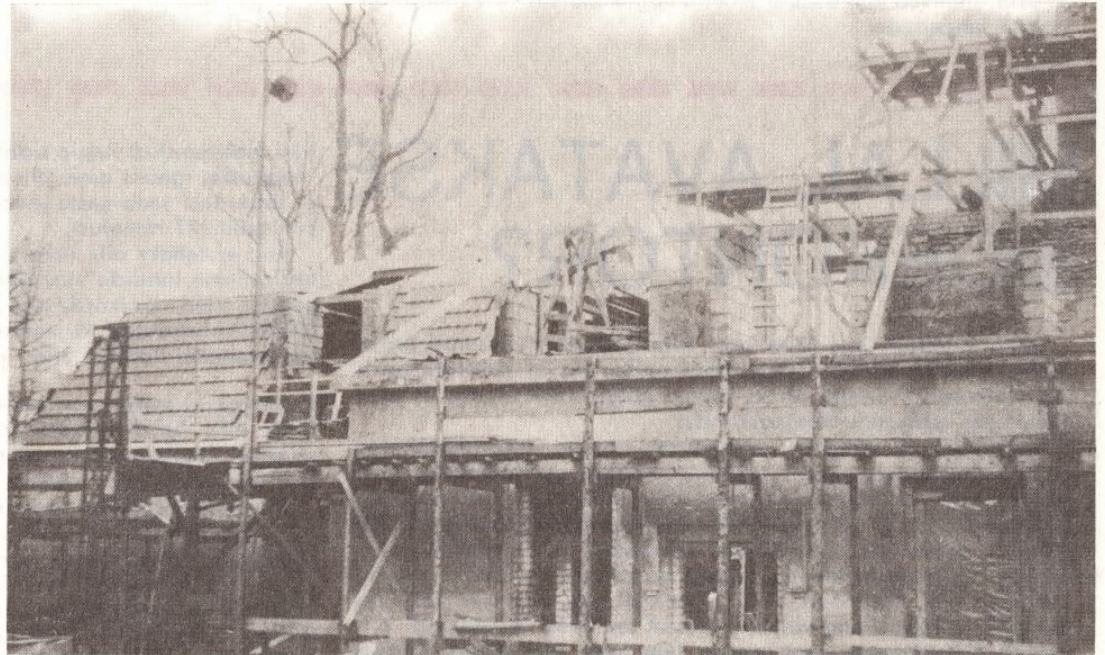
MIS MEID HÄIRIB

Märgin sissejuhatuseks, et tõstatatud probleemid ei ole minu isiklik, vaid osakonna töötajate arvamus.

Meid häirib kõigepealt ehitustegevuse aeglane arengutempo. Kalda lauda heinaküün pidi valmima 1. jaanuariks, kuid kahjuks tähtaeg ei maksnud midagi. Suur mahajäämus on ka Inglise mõisa ehitusel. Sellel objektil on mahajäämuse üheks põhjuseks tööde halb organiseerimine, osa tööta-jaist on madala kvalifikatsiooni ning nõrga distsipliiniga. Ehitajad püüavad mahajäämust põhjendada ehitusmaterjalide ja tehnika puudumisega, tellitud materjalid (aknad, ukseid jm.) ei saabu tähtaegselt jne. Meile aga paistab, et ehitajatel on sellel objektil väga palju aega, sest palk kindlustatakse ikkagi. Oleks vaja ehitusülemate poolt objekti rohkem külastada ja range-
malt kontrollida akteerimist.

Aastaid on lubatud Inglise remonditöökoja ehitada, kuid seni pole tulemusi märgata. Au tuleb anda nendele inimestele, kes niisugustes ebainimlikes tingimustes töötavad.

Estosteriili uus tsehh anti lõplikult välja ehitamata eksploatatsiooni, tööd on senini lõpetamata. Leiame, et sellise ükskõiksusega Inglise osakonna suhtes leppida ei saa.

Meie ilus park, jõgi ja tiigid on risustatud. 1987. a. arutasime haljastuse küsimust parteikoosolekul, kuhu oli palutud ka kolhoosi esimees T. Teets ja haljastusagronoom

H. Hannust. Meile lubati komplekteerida haljastusbrigaad, kes tegeleks pargi heakorruga, lillede, põõsaste, puude istutamise ning muru külvamise ja pügamisega. Pargi

● INGLISTE MÕISAHOONE MAIS 1989.
AARE HINDREMÄE
foto

● SEEKORD JAGAB TÕUDEJUHTAJA KALLE SALUMÄE KORRALDUSI TELEFONITSI

VALDUR JÕGI
foto

rekonstrueeriminegi pidi algama 1987. a., milleks sõnusti eraldati 15 000 rubla. Kuid seni pole brigaadi ega haljastust. Lubati ka jõe ja tiikide puhastamisega alustada. Jälle ainult lubadused.

Ka looduskaitse seisukohalt on Inglise üks jõe reostuskoldeid. Esimees T. Teets lubas mõni aasta tagasi korda teha sigala sõnnikumajanduse, lasta teha uued settekaevud, et virts Keile jõkke ei voolaks. Kahjuks ikka ootame veel lubaduse täitmist. Midagi ju tehti, lükati suur mullavall ette, et tõkestada läga edasivalgumist. Kuid virts ja läga valguvad ikkagi üle valli ja moodustavad suure virtsajärve ait-kuiivati taha ja sealt juba edasi jõkke. Ka mõnes individuaalkaevus on reostuse tagajärjel vesi halva kvaliteediga. Ka uue 18-korteriga elamu joogivesi on rikutud.

Looduskaitse ja haljastuse kohta oleme seni ainult lubadusi kuulnud, nendega aga üksi olukorda ei paranda. Annan siinjuures edasi rahva palve majandi juhatusele lootuses, et lubadustest ka tegudeni jõutaks.

Inglise rahvas soovib, et esimees annaks vastuse nendele küsimustele infolehe kaudu.

VIIVI MAHLAPUU,
Inglise osakonna partei tsehiorganisatsiooni sekretär

MEIL ON UUS AMETIÜHINGULIIDER

20. oktoobril toimus asjalikus tööõhkkonnas majandi ametiühingukonverents.

Arutati ametiühingu uut põhikirja ja sellest tulenevaid ülesandeid, millised tuleb uuel ametiühingukomiteel ja administratsioonil lahendada.

Ametiühingukomitee senine esimees Greta Kutsar oma nõusolekut tagasisvalimiseks ei andnud ja palus end vabastada. Ta on töötanud Valtu kolhoosis sellel ametipostil 19 aastat. Nende aastate jooksul on ametiühingu algatusel ja organiseerimisel palju head korda saadetud. Konverentsi delegaadid tänasid Greta Kutsarit märkimisväärse panuse eest ametiühingutöö korraldamisel Valtu kolhoosis.

Täname meiegi ja soovime, et ta ka edaspidi oma rikkalikke kogemusi äsjavalitud komiteele jagaks.

Uueks ametiühinguliidriks valiti Helle Oskari t. TUKK, sünd. 1953. a., kõrgharidusega, töötas seni Valtu kolhoosi ökonomistina.

E. MALTSAR

MILLAL AVATAKSE SIDEKONTOR?

Näen vajadust üles tõsta seni väga tülikana tundunud probleemi. Vaevalt leidub ühtegi perekonda, kes ei kasutaks postside teenuseid. Seega peaks olema kõigi ühine mure, et meil pole veel kohalikku sidejaoskonda.

Vabariigis on lähtunud seisukohast, et igas majandikeskuses oleks sidejaoskond. Rapla rajoonis puudub sideteenindus Mitsuini sovhoosis (külad paiknevad alevi ümber) ja Valtu kolhoosis. Rajoonis on 37 sideettevõtet, iga teenindada keskmiselt 1000 inimest, sealhulgas maasidel keskmiselt 692 elanikku piirkonnas. Väiksemate elanike arvuga piirkonnad on Kädva, Nurtu, Tõnumaa 100, Vaimõisa 110, Eidapere 140, Teenuse 150 inimesega. Sidejaoskondade koormused jaotuvad loomulikult erinevalt. Sideteenuste eest laekuv tulu kuus on näiteks Kädval 30—40 rubla, rajooni keskmiste hulka kuuluvatel Tammel ja Räkälal 250—300 rubla. Praegu teenindada oleva Valtu ringi hulka kuulub ka Ülejõe küla, kokku 320 perega. Iga päev kantakse sellesse piirkonda 800—1000 eksemplari lehti ja ajakirju. Võrdluseks Kädval on vastav arv 80. Valtu ringil makstakse pensioni üle 200 inimesele. 1990. aastaks tellisid paljud Valtu elanikud

ajakirjandust Rapla sidesõlmest. Kohapeal tellinud 161 peret kergendas igaüks oma rahakotti keskmiselt 50 rbl. 60 kop. võrra ja selle eest saab aasta jooksul 9,64 nimetust lugemisvara. Üldiselt telliti 97 nimetust.

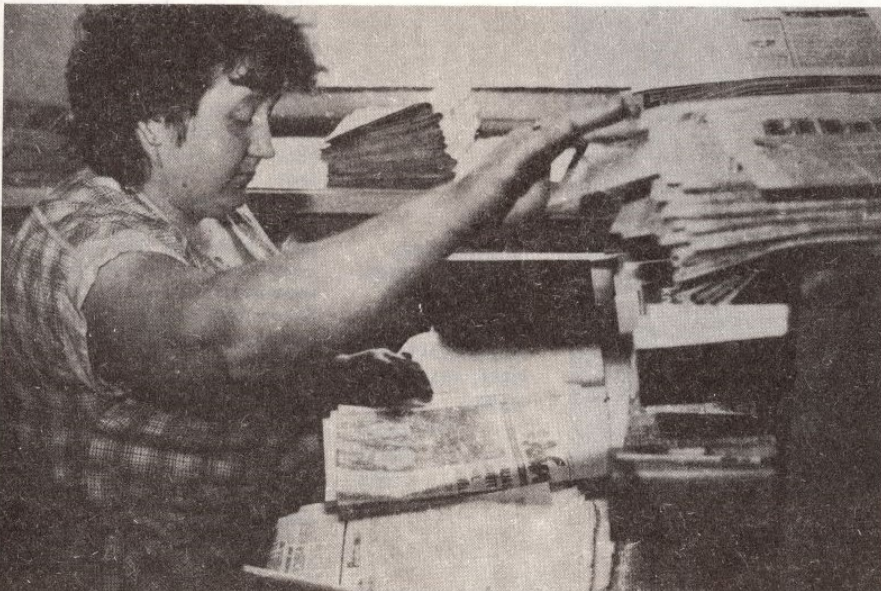
Küll ei tahaks olla nende pensionäride asemel, kes on sunnitud ootama tundide viisi pensioni ja seda mitte alati ainult ühel päeval, vaid mõnikord isegi 3—4 päeval kuus. Meeldiv võimalus tellida venekeelset kirjandust toob kaasa ka tülikuse käia järel igal raamatul Raplas, täites iga kord oma passiandmeid teatisele.

Kahel perel ootab see teekond ees 24 korral aastas. Postiljon toob oma heast tahtest postkaarte, ümbrikke tellimise peale müügiks. Paraku vahepeal meid hellitanud liikuva side teenuse taandusid koos vastava autoga.

Nii me ikka ootame päevast-päeva võimalust 10—15 min. jooksul mitmetunnise intervalliga kohtuda postiljoniga. Kuigi vabalt lahendaks sidekõnnumise 3-toalise korteri suurune pind. Niipalju kui kuulda, kimbutab meie kolhoosi suur ruumipuudus. Kuid kes loeb kokku need tööaja minutid, tunnid, mis kuluvad telefonimaksu maksmisele, postipaki saatmisele-saamisele, hoiukassa järjekorras seismisele jne? Kui kaua veel? Vestlesin paljudega ja kõik ootavad pikisilmi sidejaoskonna avamist. Võib-olla tuleks seni leida sidele ruumid valmivas teenindusmajas.

Muuseas, tänava avatakse Prillimäel uus sidejaoskond. Teeb ikka kadedaks küll.

LUULE BORTNIKOVA

POSTILJON HELJU PETERSON: „MEIL, INGLISTEL, ON ÜHE KATUSE ALL KONTOR, KLUBI JA SIDEJAOSKOND. RUUMIROHKUSEGA JUST HÕISATA EI YOI, AGA HAKKAMA OLEME SAANUD. UUSI YÄLJAANDEID TULEB IGA

PÄEVAGA AINA JUURDE JA EKS SEEGI TEEB A

TÄHTPÄEV LASTEAIAS

18. oktoobril täitus 5 aastat päevast, mil Inglise avati vastvalminud elumajas pidulikult lasteaid paarikümnele lapsele. Inglise laste jaoks oli see suursündmus, sest nüüdsest jäid ära pikad Valtu-päevad ja igasuguse ilmaga bussi ootamised.

21. oktoobril kogunesid praegused ja endised lasteaiälapsed isade-emaadega klubisse, et koos aastapäeva tähistada. Pidulauas kuulati-vaadati väikeste laule-tantse. Esinesid ka lasteaiä lõpetanud koolilapsed. Õeldi tervitussõnu ja häid soovide. Peeti tänusõnadega meelekasvatatajaid, kelle hoole all on meie pisipõnnid-tüdrukud vanemate tööil olles.

Jõudu ja vastupidavust kõigile ka edaspidiseks!

LEILI VAHTMÄE

PÕHILISELT ÜHISKONDLIKUS KORRAS

**HARRI SMITT JA TENNO
TEETS TUTVUMAS JAHIMAJA
EHITUSJÄRJEGA.**

Autori foto

Paar aastat tagasi kerkis Valtu jahimeeste järjekordsel aruandekoosolekul palge mõte — ehitada ühiskondlike jõududega jahimaja. Kunagistel jahiretkedel oli selle mõtte üsna mitu meest välja öelnud. Peale selle oli idee pinda leidnud ja jahindussektiooni esimehe Harri Smitti peas juba üsna konkreetsed vormid võtnud. Nimetatud aastakoosolekul ütles julge mees selle ka välja. Kõrvalseisjana võis arvata, et mees teeb suuri sõnu, sest sellise kompleksi väljaehitamine ei tule ühiskondlikel alustel kõne allagi. Selline kahtlus oli nii mitmelgi aastakoosolekust osavõtjal põue pugenud. Aga ettevõtja nähtavasti oma jõudu ja organiseerimisvõimet tundis ning asus öeldut realiseerima. Lepiti kokku projektee-rijaga, hakati ehitusmaterjali hankima ning ehitusplatsi ette valmistama ja käesoleva aasta kevadel läks ehitustegevus lahti.

Septembrikuu keskel käisime ehitusplatsil uudistamas ja peab rõõmuga märkima, et sinna oli kerkinud neli hoonet: suur jahimaja üldpinnaga ca 200 m² ja lasketiiru kolm abihoonet. Jahimajal olid juba sarikad kaetud, ootas ainult eterniidi paigaldamist, ka abihoonetel olid sarikad peal. Harri Smitt näitas uhkustundega roheltse kerkivat kompleksi ning kiitis oma tublisid abilisi jahimeeste seast. Erilist tänu abi eest osutas Arvo ja Agur Laurimaale, samuti Feodor Bortnikule ja tema poegadele. Ettevõtja oli tagasihoidlik küll kiituse jagamisel, kuid ütles, et paljud jahimehed on tublilt kaasa löönud ja ta loodab samasugust aktiivset kaasalõmist ka edaspidi.

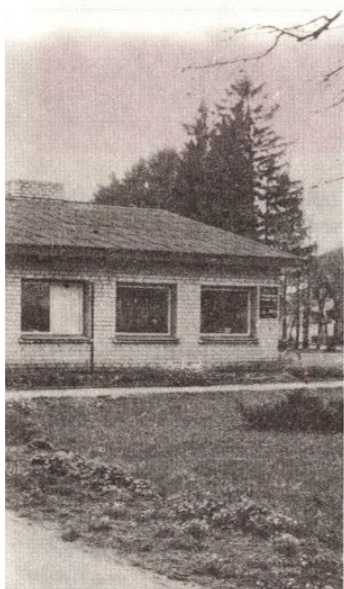
Paistab, et julge plaan realiseerub. Harri Smiti sõnade kohaselt viiakse ehitustööd 1990. a. põhiliselt lõpule ja 1991. aasta jaanuaris viiakse jahimeeste aruandekoosolek

läbi juba uues jahimajas. Sinna tuleb nii kuuli- kui ka kaarrada, tulevikus võib hoonesse sisse planeerida veel õhupüssi lasketiiru. Ei puudu ka saal, saun, köök, pesuruum ja ööbimisvõimalus ca 10 inimesele.

Esimees Tenno Teets käis ringi ja raputas nõutult pead, sest nii mõnedki objektid ehitajatelt tulevad visalt ja vaevalt, aga siin ühiskondlikus korras saadakse hooned kiiresti püsti. Veel arvas esimees, et jahimaja baasil on võimalik edaspidi ka paljude perekondlike sündmuste tähistamist organiseerida. Harri Smitil mõlkusid meelel täiendavate ehitusmaterjalide hankimise küsimused. Lubati peatselt minna metsa üles töötama ja muid ehitusmaterjale hankima.

Tublid mehed need Valtu jahimehed, võtavad võimatu ette ja viivad lõpuni. Järjekordne juhatuse koosolek eraldas selleks veel 20 000 rubla.

Kirja pani ENDEL MALTSAR

LEIE TÖÖ KEERULISEMAKS."

VALDUR JÕGI fotod

3.12 REET TAMMEKÄND	35
5.12 HEINO LEINARU	60
9.12 MARIE ELISMÄE	80
10.12 HELENE MASSOV	85
12.12 LUULE BORTNIKOVA	40
14.12 REET TEETS	30
26.12 MARJE LIIVET	30

ÕNNITLEME ABIPELLUMISE PUHUL!

Evi Toome ja Vello Viira
15. sept. 1989. a.

ÕNNITLEME PERE JUURDEKASVU PUHUL!

Vilge Rehe ja Silvar Saareoks
poeg TIMO 22. 09. 1989. a.

KÜLALISED

Eesti Lastekaitse Liit ja Rapla Hariduskoondis organiseerisid oktoobrikuu esimesel poolel seminari „Meie lapse mured“. Seal kuulati ka külalisspetsialistide ettekandeid „Alternatiivkodude variantidest Soome Vabariigis“. Seminaril kõneldi lapsi, peresid, vanemaid puudutatavatest seadustest, esma- ja turvakodude liidu tegevusest, turvakodudest, tegevusest perede lepitamisel ja sotsiaalsüsteemist Soomes. Seminar oli mõtlemapanev ja näitas, kui palju on meil veel selles valdkonnas ära teha, et luua lastele turvaline kodu.

Seminari raames viibisid külalised Soomest ka Valtus. Delegatsiooni koosseisus oli Soome ENSJ ja Turvakodude Liidu juhataja Aira Heinanen, Lohja turvakodu juhataja Kristiina Hehku, sotsiaalhooldustöötaja Valma Forsander, Imatra turvakodu juhataja Maila Hanski, Tampere turvakodu vastutav töötaja Esa Kangasjärvi, Soome ENSJ- ja Turvakodude Liidu sekretär Liisa Karhonen, pere pildilehe toimetaja Aira Väisänen ja Soome Raadio peresaadete toimetaja Seija Pukonen.

Külalised tundsid huvi majandi elu ja tegevuse vastu. Seletusi andis ja küsimustele vastas Endel Maltsar. Jookidetselhi kollektiiv võimaldas degusteerida ka toodangut. Eritiselt maitses ja üldist kiitust pälvis Valtu vein. Avaldati arvamust, et seda maitsvat veini võiks kaubastada ka Soomes.

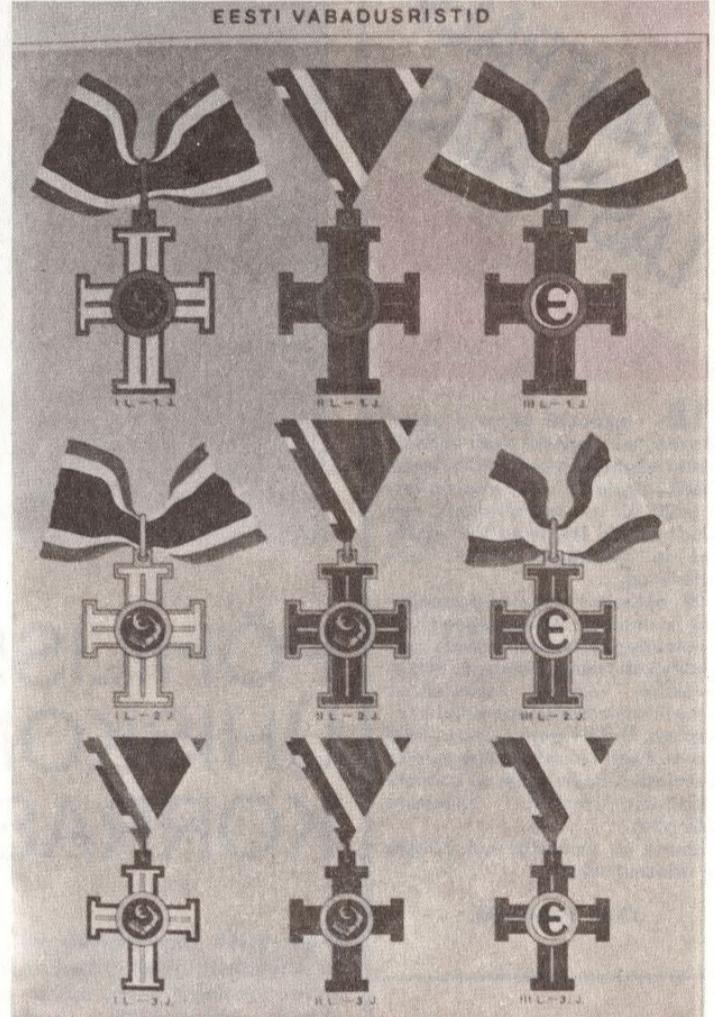
Võru rajooni „Linda“ kolhoosi kauaaegsed sidemed Valtu kolhoosiga töid võrukad taas meie maile. Seekord tunti huvi osaühistu vastu — milliseks kujuneb töötaja ja tema ühistu vahetamine, uuriti teid ja meetodeid osaühistu moodustamiseks. Külalised olid võtnud kõige kompetentsemad juhud kaasa, et rohkem infot koguda.

Delegatsiooni juhtis aseesimees-peaökonomist Helder Paulus, osalesid peaaagronoom Tõnu Pormeister, peazootehnik Jüri Nohrin, peaehitaja Enn Vasar, peaeergeetik Peeter Trump, aseesimees-partisekretär Lennart Piller, peamehhaanik Heinar Süva-oja, abitootmise peainsener Jaan Holdt ja jurist Ülle Mürsepp.

Meie poolt andsid põhjalikke seletusi esimees Tenno Teets, peaökonomist Marje Seersant ja aseesimees Arvo Laurimaa.

Kirja pani ENDEL MALTSAR

EESTI VABADUSRIISTID

Vabadussõda 1918—1920 on eesti rahva ajaloos suurim ja tähtsaim sündmus. Selles sõjas, võideldes esmakordselt tervikuna ühise rahvusliku keskviimu korraldusel ja ühe väejuhi juhtimisel, võitis eesti rahvas endale lõplikult vabaduse ja riikliku iseseisvuse. Vabadussõja tähtsust mõistame täies ulatuses, kui meenutame, et õnnetult lõppenud muistse vabadusvõitluse tagajärjel eesti rahvas oli sunnitud kannatama võõra võimu survet paljude sajandite kestel, Vabadussõja võit aga andis meile tagasi peremeheõigused omal maal. Võit saavutati kalli hinnaga — ligi 5000 langenut ja

12 000 haavatut, lisaks materiaalsed kaotused 150 miljoni krooni väärtuses. Seda hinnatavam on, et noor riik ei unustanud oma sangareid.

Eesti Vabadussõjas ülesnäidatud teenete eest asutati 24. veebruaril 1919. aastal Eesti riiklik aumärk — Vabadusrist, mis jagunes kolme liiki. I liiki Vabadusristi annetati sõjaliste teenete eest, II liiki isikliku vahvuse eest lahingus ja III liiki kodanikkude teenete eest. Iga liik omakorda jagunes kolme järku (1., 2. ja 3. järk). Vabadusriste kantakse rahvusvärvidest kombineeritud triibulise lindiga,

Väljavõtteid raamatust „Eesti Vabadusristi kavalerid“ tegi
AARE HINDREMÄE

VABADUSSÕJAST JA VABADUSRISTI KAVALERIDEST

mille laius on igal järgul erinev. Isikuid, kellele on annetatud Vabadusristi, nimetatakse Vabadusristi kavalerideks. Ametlikult on üldse välja antud 3135 Vabadusristi (Eesti kodanikele 2078 ja välismaalas-tele 1057, nende seas paljudele

GERRETZ, PAUL,
mereväekapten

Sündinud 22. augustil 1890. a. Inglise vallas Harjumaal. Lõpetanud Aleksandri gümnaasiumi Tallinnas ja Peterburi polütehnikumi laevaehituse alal. Sõjalise hariduse sai mereväe gardemariinina Balti 2. mereväe-ekipaazis Peterburis. Vabadussõja ajal teenis mereväe tehnika- ja varustusametis laevaehitusosakonna juhatajana ja hiljem laevastiku vanema laevainsenerina. Lahkus kaitseväge teenistusest 1934. a. Omab II liigi 3. järgu Vabadusristi.

**KORV (KORFF),
ARTUR**

Sündinud 12. jaanuaril 1892. a. Juuru vallas Harjumaal. Algkooli haridusega. Vabadussõjas teenis Viljandi vabatahtlikkude pataljonis ja Sakala partisanipataljoni kuulipildurina. Võttis osa paljudest pataljoni lahingutest. Omab II liigi 3. järgu Vabadusristi.

riigipeadele, Briti, Prantsusmaa ja Itaalia Tundmatule Sõdurile ning Verdun'i linnale). Raamatus „Eesti Vabadusristi kavalerid“ (Tallinn, 1935) on andmed toodud enam kui 1300 V-i kavaleri kohta. Teiste seas on ära toodud ka kahe Inglise ja kahe Juuru valla V-i kavaleri fotod ja lühikesed elulookirjeldused. Kuna aga täp-

semad andmed nende inimeste sünnikohtade ja elusaatuste kohta puuduvad, siis pöördun kõigi inimeste poole, kes teavad ja mäletavad nendest san-garitest, palvega teatada täien-davatest andmetest kas Valtu lehele või allakirjutanule.

Olgu veel ära toodud, et Eesti Vabariigi kodanikest Vabadusristi kavaleridel olid järgmised soodustused:

1. õigus sõita 50%-se hinna-alandusega kõigil riigi üldkasu-tatavatel liikumisvahendil;
2. V-kavalerid ja nende lap-sed vabastati õppemaksust

VARNER, ANTON,
kapral

Sündinud 10. oktoobril 1890. a. Inglise vallas Harjumaal. Võttis osa Maailmasõjast ja langes vangi. Põgenes vangist Bulgaariast, kust jõudis Eestisse 15. jaanuaril 1919. Vabadussõjas tegi kaasa lahinguid 1. ja laväerügemendi 8. kompanii koosseisus Viru rindel ja langesveeri vastu. Omab II liigi 3. järgu Vabadusristi.

50% ulatuses riigi- ja omavalitsuskoolides normaalse õppe-aja kestel kuni kõrgema õppe-asutuse lõpetamiseni;

3. tegelikult kaitseväge-teenistuses ja riigiteenistuses olevaid V-i kavaleri vabastati teenistusest vaid juhul, kui neile polnud anda nende töövilumusele vastavat ametikohta kaitseväes ega mujal riigiteenistuses;

4. neile anti eesõigus riigiteenistusse võtmisel ja ametikohtade määramisel ning kaitseväes või riigiteenistuses riigi kulul kutselise hariduse omandamisel.

Peale selle said pensionärid lisapensioni, õiguse kanda tsiivilisus kaitseväge vormi, õiguse tarvitada isiklikel kirjablanketidel ja nimekaartidel miniatuurset Vabadusristi kujutist jm.

VANAVESKI, HANS,
kolonelleitnant

Sündinud 22. novembril 1888. a. Juuru vallas Harjumaal. Lõpetas Tallinna 4-klassilise linnakooli 1905, Odessa sõjakooli 6. augustil 1912, Kõrgema Sõjakooli 1926 ja Prantsuse kõrgem intendantik 1931. Maailmasõjas tegi kaasa lahinguid sakslaste vastu. Sai haavata vasakust reiest 17.8.1914 ja seljast 21.2.1918. Vabadussõjas teenis 2. diviisi tagavara-pataljonis. Opekompanii ülemana võttis osa lahingutest. Pärast sõda teenis tankikompanii ülemana ja Kaitseväge Staabis jaoskonnalemana. Praegu 1. diviisi intendant. Omab I liigi 3. järgu Vabadusristi.

Rapla rajooni jooksukrossi meistrivõistlustel saavutas Olga Sökk 1000 m esimese koha, Aivo Smitt oli 3000 m ja Rein Sökk 5000 m teine. Üldkokkuvõttes toodi Valtu kolhoosile 1 koht.

***

Võrkpalli mees- ja naiskond käis Saaremaal V. Kingissepa nim. kolhoosi sõprusturniiril. Mõlemad võistkonnad jäid Kingissepa võistkondadele alla 0:3.

***
Neljandat aastat järjest võitis Alu tiikide teatejooksu karika Valtu. Võistkonnas jooksid: Kalju Kalda, Heiki Lasner, Viktor Lepik, Rein Sökk, Olga Sökk ja Malle Paugus.

***

30. septembril toimus sõpruskohtumine „Tallingaasi“ võistkonnaga laskmises, koroonas ja välkmales.

Laskmise (10 lasku 25 m) väikekalibriisest sportpüssist võitis Valtu 237 silmaga. Parima tulemuse saavutas Tõnu Teder.

Lauatennis lõppes üllatuslikult viigiliselt 8:8. On ju „Tallingaasi“ lauatennisemeeskond Eesti NSV meistervõistkond. Meile ei sõitnud nad esindusvõistkonnaga, puudusid Solopov ja Angerjas. Loodan, et tulevikus on võimalik Valtus näha ka Igor Solopovi mängu. Kohal olid aga küll meister-

sportlased Taago Puntso ja Lembit Laumets.

Koroonamängudes kaldus paremus samuti Valtule. Jälle osutus parimaks ühegi kaotuse ta Tõnu Teder. Ka male võideti ülekaalukalt.

Üldkokkuvõttes lõppes kohtumine Valtu kasuks 3,5:0,5. Külalised lubasid talvel valtulased Aegviidu spordibaasis vastu võtta ja anti ühtlasi mõista, et selle kaotusega ei lepitata.

***

Suvel alustas tööd kardiring. Õppurid olid hoolsad ning esimesi tulemusi on juba näha. Aravetel vabariiklikul koolinoorte spartakiaadil esineti esmakordselt, kuid Hindrek Kio oli 27 hulgas 14. Aga 7. oktoobril Otepääl peetud lahtistel meistrivõistlustel tuli Hindrek klassis „Kadett“ juba esikohale.

Spordimetoodik MAIE ENNI

Ülesanne nr. 4

Valged: Ka5, Lh6, Rc6, Rf4, Eb3
Mustad: Kc5, Ed7
Valged alustavad ja matistavad kahe käiguga.

Ülesanne nr. 5

Valged: Kc1, Lb5, Ve2, Vh5, Oe7, Og2, Rc7, Rd1
Mustad: Kd4, Vd6, Rc6, Rf7, E: c3, e4, e6, f5
Valged alustavad ja matistavad kahe käiguga.

Ülesanne nr. 6

Valged: Kc7, Lb3, Ob6
Mustad: Ka6, Vf4, Vh4, Oe2, E: b5, c5, c6, f6, h5
Valged alustavad ja matistavad nelja käiguga.

ENDEL MALTSAR

EDUTATI

URVE LÄLL — lasteaia kasvataja ametikohalt viidi üle lasteaia juhatajaks 7.09.1989. a.

VABASTATI TÖÖLT

Milvi Leinaru — isikliku avalduse põhjal seoses pensionile minekuga vabastati lasteaia juhataja ametikohalt ja viidi üle lasteaia kasvatajaks 7.09.1989. a.
Juhatus avaldas tänu pikaajalise kohusetundliku töö eest ja premeeris ühe kuu palgaga.

Vabastati veel:
Natalja Folmer
Ene Jürgens
Jaanus Kalma
Ly Süving
Heldur Kokkanen.

VÕETI KOLHOOSI LIIKMEKS

MARINA SOKUŠEVA
JANIKA SEPP
IVO VAHTMÄE
ANDRES HINNO
GUIDU ORNO
RAIT LUNDVER
VAIKE VAARMAA
HEINO TÄHTLA
PIRET NÖMMIK
VELJO SINIKAS
MERLE TUNGER

— ökonomist
— haljastustööline
— ehitustööline
— jookidetsehi tööline
— puidutsehi tööline
— jookidetsehi tööline
— jookidetsehi tööline
— traktorist
— kokk
— farmitööline
— farmitööline

TÖÖLE TULNUD

RAUL ROHUSTE	— ehitustööline	14. 09. 1989. a.
HENDRIK POKKINEN	— ehitustööline	25. 09. 1989. a.
EVI RIMMEL	— seakasvatuse zootehnik-seleksionäär	6. 09. 1989. a.
REIN SOKK	— spordikompleksi juhataja	4. 09. 1989. a.
OLGA SOKK	— söökla tööline	18. 09. 1989. a.
LUDMILLA KONOVALOVA	— jookidetööstuse tööline	25. 09. 1989. a.
ANDRES PAJUMAA	— traktorist	28. 09. 1989. a.
ÜLLAR LAASNER	— puidutsehi tööline	9. 10. 1989. a.

OSVALD ELLERMAA
4.11.1910—21.10.1989

Vastutav toimetaja
ENDEL MALTSAR.
Tegevtoimetaja
AARE HINDREMÄE.
Kujundus
HANNES TEETS.

Valtu kolhoosi infoleht. Toimetust: 203500 Rapla rajoon, Rapla sidesõlm, tel. 62-621. Trükiarv 700. Tasuta.
Maht 1,0 trükipoognat. Trükikoda „Oktoober“, Kreutzwaldi 24.

Tellimise nr. 4170